

Tööinspeksioon leidis möödunud aastal ettevõtetes ligi 13 000 töökeskkonna nõuetega seotud seaduserikkumist

Evelin Kivimaa
avalike suhete peaspetsialist

Krista Vaikmets
peaspetsialist-analüütik

Tööinspeksioon leidis 2011. aastal töökeskkonna järelevalve käigus ettevõtetes 12 855 seaduserikkumist. Ligi kolmandik rikkumistest on seotud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse nõuete mittetäitmisega, kõige sagedamini on probleemseks kohaks töökeskkonna riskianalüüs, millega pole asjad korras igas neljandas kontrollitud ettevõttes.

Vähenenud on siiski selliste ettevõtete arv, kus ei ole riskianalüüsid üldse kuulnud. Ent tööinspektorid näevad sageli, et riskianalüüs on küll paberil olemas, kuid realselt seda ei rakendata. „Ohutegureid ei ole kas hinnatud või on nendest tulenevat riski hinnatud tegelikust madalamaks,“ nendib Tööinspeksiooni töökeskkonna osakonna juhataja Rein Reisberg.

Igas kuuendas ettevõttes puudusid korralikud ohutusjuhendid. Sageli ei vastanud nõuetele töövahendite ohutust tagavad seadised, liikumisteed ja laadimisplatvormid.

„Ettevõtete töökeskkonnaalane olukord paraneks oluliselt, kui tööandjad määraksid ametisse töökeskkonnaga tegelevad isikud, kes korraldaksid riskianalüüsi koostamise ning sellest tulenevalt ka vajalikud ohutusjuhendid tehtavate tööde ning kasutatavate töövahendite kohta,“ kinnitas Krista Vaikmets, Tööinspeksiooni analüütik. Praegu ei ole töökeskkonnaspetsialisti määratud igas kaheksandas ettevõttes.

Töötervishoiu ja tööohutusalase väljaõppe ja täiendõppe korda rikuti 1663 juhul, mis moodustas 13% kõigist rikkumistest. Igas neljandas ettevõttes rikuti töötajate esmase või täiendjuhendamise nõuet. „Ohtude välja-

selgitamine ja nendest põhjustatud riskide tutvustamine töötajatele aitab kaasa töökeskkonna parandamisele, mis omakorda vähendab tööõnnetusi ja tööga seotud haigestumisi,“ selgitas Rein Reisberg. „Teadlikud töötajad oskavad töötada end ohtu seadmata. Samas on oluline juhtide igapäevane järelevalve, et nad selgitaksid ohtlike tövõtteid kasutavatele töötajatele nende tegevuse võimalikke tagajärgi.“

Mõnevõrra rohkem kui varasematel aastatel tuvastasid tööinspektorid rikkumisi seoses isikukaitsevahenditega.

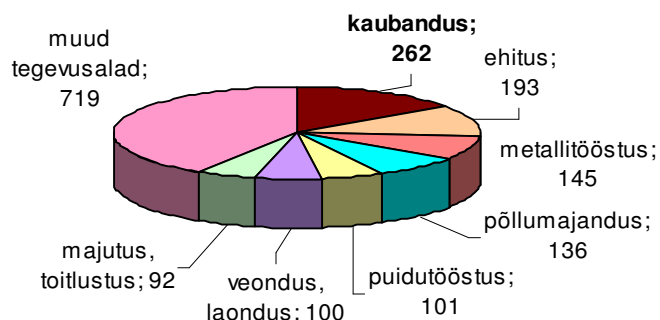
Mida Tööinspeksioon rikkumiste puhul ette võttis?

Ettevõtted täitsid tähtaegselt 76% esitatud nõuetest.

Tööinspeksiooni algatatud väärteomenetlused ja määratud trahvid olid eelmisel aastal enamasti seotud ettevõttes esinenud tööõnnetuste või kutsahaiguste uurimise tulemustega. Trahve määras Tööinspeksioon 166 korral, kogusummas 29 445 eurot. Väärteoasju menetles Tööinspeksioon mullu 187 korral.

Sunnirahaga hoiatas Tööinspeksioon nõuete täitmata jätmise eest kokku 725 korral. Reeglina ettevõtted kõrvaldasid puudused, nii et sunniraha neil maksta ei tulnud. 31 ettevõtet pidi siiski maksta sunniraha, kogusummas 9867 eurot.

Töökeskkonna kontrolliga hõlmatud ettevõtete arv tegevusalade lõikes 2011

Enamikel juhtudel tuli maksta sunniraha siis, kui ei olnud kõrvaldatud ohtlike seadmete ja masinatega seotud puudusi.

Rikkumiste kõrvaldamiseks peatasid tööinspektorid ettevõttes töö 176 korral ning töövahendi kasutamise keelasid 459 juhul. Enamus töö peatamisi toimus ehitustel: peamiselt nõuetele mittevastavate tellingute või töölavade kasutamise tõttu; samuti siis, kui kasutati mittekorras töövahendeid nagu ketaslõikurid, puurpingid, käiad jms.

Tööde peatamist on Tööinspektsioon hakanud rakendada aasta-aastalt aina rohkem, mis omakorda tähendab, et inspektorid on muutunud nõudlikumaks ning ohtlikud olukorrad likvideeritakse kiiresti.

Kontrolliti ligi veerandit üle viie töötajaga ettevõtetest

Töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve käigus külastati 2011. aastal kokku 3359 ettevõtet, mis hõlmas 23% üle viie töötajaga ettevõtetest Eestis. Lisaks kogu töökeskkonda hõlmavatele töökeskkonna kontrollidele viidi läbi ka 1572 sihtkontrolli, mille eesmärgiks on teadvustada ja välja selgitada konkreetseid probleemsemaid valdkondi töökeskkonnas. Kaebuste alusel külastati ettevõtteid 87 korral (2010. aastal 77 korral), kutsehaigestumiste või tööõnnetuste uurimiseks aga kokku 370 korral.

Tööinspektsiooni suurema järelevalve all on nende tegevusalade ettevõtted, kus töötajatel on suurim oht saada tervisekahjustus. Enim külastati hulgi- ja jaekaubanduse, ehituse, põllumajanduse ja jahinduse ning puidutööstuse ettevõtteid.

Tööõnnetuste arv aastaga kasvanud 16,4%

2011. aastal teatati Tööinspektsioonile 3741 tööõnnetusest, võrreldes 2010. aastaga on registreeritud tööõnnetuste arv kasvanud 16,4% ehk 526 juhtumi võrra.

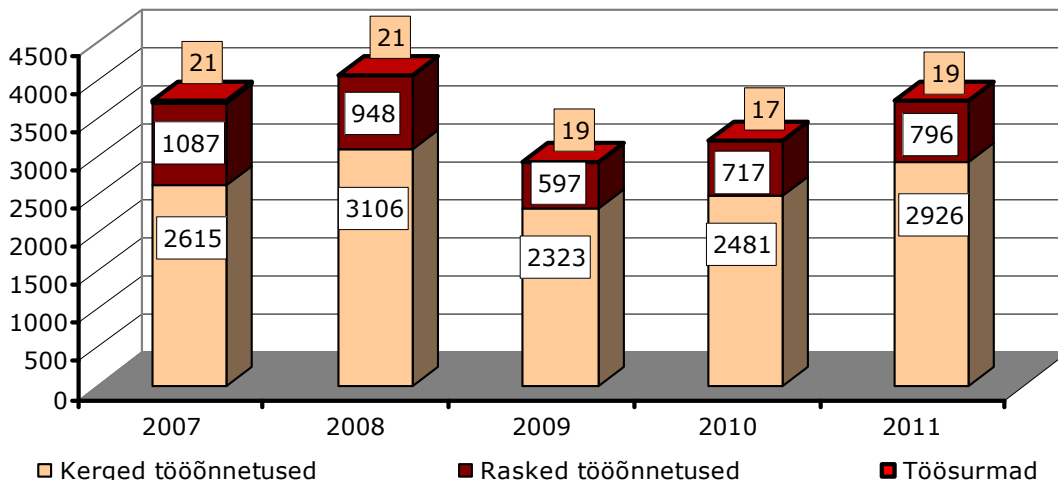
Tervisekahjustuse raskusastme lõikes registreeriti 2011.a 796 raske kehavigastusega lõppenud tööõnnetust, 2926 kerge kehavigastusega tööõnnetust ning 19 surmaga lõppenud tööõnnetust. Võrreldes 2010. aastaga on raskete tööõnnetuste arv suurenenud 11%, kergete tööõnnetuste arv ligi 18% ning surmaga lõppenud tööõnnetuste arv suurenes kahe õnnetuse võrra. Raskete tööõnnetuste osakaal kogu õnnetuste arvust võrreldes möödunud aastaga veidi kahanes.

Tööõnnetuste suhtarv 100 000 töötaja kohta kasvas aastaga 9%. Tööõnnetuste suhtarvu suurenemise põhjusteks võib lugeda suurenenud uute töötajate arvu töökohtadel ning kasvanud tootmisintensiivsust. Toimunud tööõnnetuste analüüs kinnitab, et suurem osa tööõnnetusi toimub just alla aasta tööl olnud töötajatega, mille üheks põhjuseks on puudulik juhendamine ja väljaõpe.

Tegevusalade lõikes registreeriti juba kolmandat aastat järjest enam tööõnnetusi mitte tootmise või töötleva tööstuse harudes vaid avaliku halduse ja riigikaitse sektoris. Avaliku sektori ning riigikaitse tegevusest lähtuvalt on enim tööõnnetusi registreeritud politsei, päästeameti ja vanglate töötajatega ning riigikaitse sektori rahuvalvajatega.

100 000 töötaja kohta arvestatuna toimus enim tööõnnetusi töötleva tööstuse

Registreeritud tööõnnetused raskusastme lõikes 2007-2011

harudest puidutööstuses (2006), toiduainetööstuses (1471) ning paberitootmises (1189). Teistest sektoritest olid suurima tööõnnetuste osakaaluga haldus- ja abitegevuse valdkond (1631), avaliku halduse ja riigikaitse sektor (1054) ning majutuse ja toitlustuse valdkond (760). Kõikides neis sektorites on tööõnnetuste osakaal võrreldes möödunud aastaga ka tõusnud.

2011. aastal saabus Tööinspektsiooni teatis kutsehaigestumise diagnoosimisest 87 töötaja kohta ning tööst põhjustatud haigestumiste teatisi registreeriti 167 juhtumi kohta.

Töövaidluste arv viimase nelja aasta madalaim

Töövaidluskomisjonidele esitati 2011. aastal kokku 2909 töövaidlusavaldust, mis oli viimase nelja aasta väikseim arv. 2011. aasta lõpuks oli töövaidluskomisjonidel koos varem esitatud avaldustega menetluses kokku 3311 avaldust (2010. aasta lõpus 5083). Aasta jooksul jõudis lahendini 93% kõigist lahendamisel olnud avaldustest.

Maakonniiti laekus enim avaldusi Tallinna ja Harjumaa (1467 avaldust), Ida-Virumaa (411) ning Tartumaa (373) töötajatelt ja tööandjatel.

Tööandjate esitatud avaldused moodustasid 2011. aasta 10% avalduste koguarvust ehk kokku 281 avaldust. Võrreldes varasemate aastatega on tööandjate esitatud avalduste arv pidevalt kasvanud, näiteks 2009. aastal moodustasid tööandjate avaldused vaid 3% kõigist

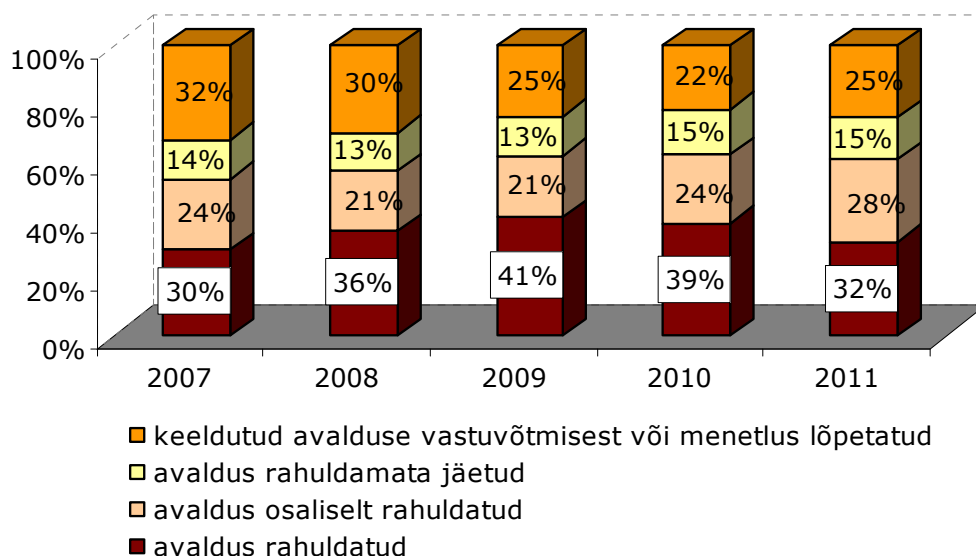
avaldustest. Tööandjad pöördusid töövaidluskomisjonide poole sagedamini töölepingu ülesütlemise vaidlustamiseks, töötaja tekitatud varalise kahju hüvitamiseks, enne etteteatamistähtaaja möödumist omavoliliselt töölt lahkumise hüvitise nõudmiseks, töötaja põhjuseeta töölt lahkumise või etteteatamata lahkumise hüvitise nõudmiseks ning töötaja kohustuse mittetäitmisest tuleneva leppetrahvi maksimise nõudmiseks.

Töötajad esitasid töövaidluskomisjonidele 2628 avaldust ehk 26% vähem kui aasta varem (2010. aastal 3570 avaldust). Sagedamini pöörduiti töövaidluskomisjonide poole seoses töötamise ajal maksmata töötasude nõuetega (1251 korral) mida sisaldas iga teine avaldus. Iga kolmas avaldus sisaldas nõuet töölepingu lõpetamisega sissenõutavaks muutunud summade kohta ehk lõpparve nõuet. Töölepingu ülesütlemise vaidlustamiseks esitati kokku 807 nõuet.

Ametialade lõikes laekus enim avaldusi ehitustööstuselt, müüjatelt ja klienditeenindajatelt, pagaritelt, kondiitritelt, veoautojuhtidelt, kokkadelt ning müügiga tegelevatelt töötajatelt (müügi- ja turundusjuhid, müügiesindajad, konsultandid). Seega võib siinkohal järeldada, et jätkuvalt on probleemsemad tegevusalad ehitussektor, kaubandus ning transpordisektor.

Töövaidluste lahendite järgi on eelmiste aastatega võrreldes vähenenud rahuldatud avalduste arv, tõusnud on aga osaliselt rahuldatud avalduste arv. 25% esitatud avalduste puhul lõpetati menetlus

Lahendatud avalduste osakaal

sisulise otsuseta, mille peamisteks põhjusteks olid kas avaldaja loobumine nõudest või avaldaja mitteilmumine töövaidlusasja läbivaatamisele.

Töösuhete järelevalve käigus avastatud rikkumiste arv on kasvanud viiendiku

2011. aastal külastasid tööinspektor-juristid töösuhete järelevalve eesmärgil 557 erinevat tööandjat. Neist 73 korral külastati ettevõtet või asutust alaealiste tööga seotud sihtkontrolli ja „mustalt“ töötamise avastamisele suunatud sihtkontrolli raames. Lisaks viidi 186 varem kontrollitud tööandja juures läbi järelkontroll.

Töölepingu seaduse ega muude töösuheteid reguleerivate õigusaktide rikkumisi ei avastatud 100 külastatud ettevõttes. Ligi pooltel eelnimetatud juhtudel ei saanud tööinspektor-jurist töösuhete järelevalvet läbi viia, sest tööd tehti muu võlaõigusliku kokkuleppe raames, see tähendab kõik töötajad töötasid käsundus- või töövõtu-lepingu alusel.

Ilma lepinguta ehk „mustalt“ töötasid tööinspektori külastuse ajal 35 töötajat 15 erinevas ettevõttes.

Töösuhete järelevalve käigus avastati kokku 1406 töölepingu seaduse rikkumist, 7 kollektiivlepingu seaduse rikkumist ja kaks töötajate usaldusisiku seaduse rikkumist. Ettekirjutus tehti 922 rikkumise kõrvaldamiseks. Võrreldes 2010. aastaga on töösuhete järelevalve käigus avastatud rikkumiste arv kasvanud ligi viiendiku võrra.

Suurem osa ehk 83% avastatud rikkumistest olid seotud töötajate teavitamata jätmisega töölepingu seaduse § 5 esimeses lõikes nimetatud andmetest, 11% rikkumiste koguarvust moodustasid töölepingu seaduse §§ 43–53 sätestatud töö- ja puhkeaja nõuete rikkumised ning 6% muud töösuhetega seotud rikkumised.

Töösuhetealaste rikkumistega seoses alustati väärteomenetlus 23 korral. Füüsilist isikut karistati rahatrahviga 8 korral ja juriidilist isikut 7 korral. Hoiatamis-menetlusega piirdui kolmel korral ja menetlus lõpetati väärteo tunnuste puudumise tõttu samuti kolmel korral. Kahe väärteoasja menetlus on veel pooleli. Võrreldes 2010. aastaga, kui menetluses oli vaid 5 väärteo juhtumit, on menetluste arv kasvanud neli korda.

2011. aasta töökeskkonna aruandega saab täismahus tutvuda Tööinspektsiooni kodulehel ([http://www.ti.ee/public/files/TKY_2011\(1\).pdf](http://www.ti.ee/public/files/TKY_2011(1).pdf)).